

Aleg. 48.

Sprawozdanie

komisji kultury nad wnioskiem posła Reya o sposobie znaczeniu bydła.

Wysoki Sejmie!

Zawlekanie prawie bezprzerwane zarazy księgosuszu do naszego kraju, przez wprowadzanie z Rosyi bydła stepowego, straty na jakie rolnik nasz był narażony, przez upadek najcenniejszego w gospodarstwie dobytku, wreszcie koszta przez skarb państwa ponoszone, jako wynagrodzenie za wypałowione bydło, w razie tak często u nas dawniej pojawiającej się zarazy, wywołały konieczną potrzebę zamknięcia granicy od strony Rosyi i Mułtan dla bydła tam hodowanego i dla wszelkich produktów, mogących przenieść zarazę.

Ustawą z dnia 29. Intego 1880 Nr. 37 dz. u. p. został zakaz ten orzeczony.

Obsadzenie wszakże tak szczelne granicy, aby żadna sztuka bydła nie mogła być przemyconą do kraju, okazało się niemożliwem. Trzeba było wewnątrz kraju, a mianowicie w pasie granicznym zarządzić środki kontroli, pozwalające odróżnić bydłę przemycone od miejscowego.

Postanowieniem tedy ministeryalnem z dnia 12. kwietnia 1880 nakazano sporządzenie katastru bydła i znaczenie każdej sztuki bydła miejscowego. Znaczenie to odbywa się za pomocą rozpalonego żelaza, przez wypiekanie cechy na zadniej łopatce.

Usiłowania gospodarzy zwrócone są obecnie przeważnie do podniesienia hodowli bydła rogatego, jako najsilniejszej dźwigni naszego gospodarstwa rolnego. — Łagodne obchodzenie się jest jednym z kardynalnych środków uszlachetnienia bydłęcia, a tem samem jednym z głównych warunków podniesienia hodowli. Piętnowanie bydła jako postępowanie brutalne, nie da się pogodzić z powyższą dążnością. Jest oraz w oczywistej sprzeczności z przepisami przeciw dręczeniu zwierząt wydanymi.

Gdyby wypalanie cechy, zostawiając ślady nie zatarte, raz jeden na każdym bydłęciu wykonanem być miało, łatwiej operacyę tę, jakkolwiek nader dotkliwą przeboleć by można. Lecz czynność ta powtarza się co parę miesięcy, nawet co kilka tygodni. A w tym względzie oddany jest właściciel bydła, na łaskę ludzi, którym piętnowanie jest powierzone.

Bydle w skutek powtarzającego się cechowania tak dalece dziczeje, że nie daje przystępu ludziom, którym staranie około niego jest powierzone. Krowy cielne porzucają, dojne tracą mleko, bubaje rzucają się na otaczających je ludzi obalając, niekiedy kalecząc. Słowem kto był raz tylko obecnym przy piętnowaniu bydła, pojąć nie może, jak władze coś podobnego ścierpieć, cóż dopiero zarządzać mogą.

Wiadomo komisji, z przedłożonych jej bowiem aktów urzędowych miała sposobność się o tem przekonać, że władze rządowe dawno uznały prawdę powyżej wyrażonego twierdzenia i zarządziły obmyślenie innych znaków, mających zastąpić cechowanie. — Ludzie fachowi przedmiot ten brali pod rozwagę, naradzali się i rozmaite wykonywali próby.

Działanie wszakże w tym kierunku postępuje zbyt powolnie, a to w skutek sprzeczności zdań działających osób, zła zaś, t. j. niedostateczne przeprowadzenie kontroli istnieje i rozwija się coraz bardziej, gdyż ludzie i bydło coraz większy opór stawiają piętnowaniu. — Zdaniem więc komisji, cechowanie w sposób dotychczasowy winno być natychmiast zasystowane i zastąpione innym skutecznym a nie tak bolesnym środkiem.

Zastrzedz się musi również komisja przeciwko w protokóle obrad znawców wyrażonemu zdaniu, że piętnowanie rozpalonem żelazem i nadal mogłoby być zachowane, gdyby przez ludzi fachowych, umiejętną było wykonywane ręką. — Tego zdania komisja stanowczo podzielać nie może. Wyraża zaś przekonanie, że jeżeli w wyjątkowych wypadkach piętnowanie dopuszczać by można, używać by go można jedynie w zastosowaniu do bydła opasowego na rzeź przeznaczonego, nigdy zaś do bydła rozplodowego.

Nie może być zadaniem Wysokiej Izby orzekać o stosowności znaków, jakimi piętnowanie ma być zastąpione, jest to rzeczą ludzi fachowych.

Nie od rzeczy wszakże będzie wymienić te środki oznaczenia, które gdzieindziej bez dręczenia bydłęcia bywają używane. — Temi są:

1. Tatuowanie w uszach obiegami dłutkowymi.
2. Cechowanie na rogach.
3. Zawieszanie plomby na sznurku lub drucie metalowym, na szyi lub rogach.
4. Zawieszanie kulczyka metalowego na uchu bydłęcia.
5. Zakładanie pierścienia metalowego w nozdrza.

Komisja kultury krajowej w końcu wyraża przekonanie, że głównym warunkiem stosowności użytych do znaczenia bydła środków, jest trwałość onychże, tak aby aplikacyi powtarzać nie trzeba. Jedynie bowiem w takim razie można mieć nadzieję, że wykonanie umiejętnej powierzone będzie ręce.

Na podstawie podwyższych motywów komisja kultury krajowej wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Wzywa się c. k. Rząd, aby o ile możności jak najspieszniej wydał polecenie zaniechania znaczenia bydła w pasie granicznym przez piętnowanie rozpalonem żelazem na ciele bydłęcia. Natomiast aby wydał rozkaz, znaczenia bydła tego w inny bardziej odpowiedni sposób.

II. Niniejszą uchwałą załatwione zostają petycje w sprawie zmiany sposobu piętnowania bydła do Wysokiego Sejmu wniesione.

Lwów dnia 14. września 1882.

Przewodniczący

I. Czartoryski.

Sprawozdawca

Szumańczowski.